

Unirea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

A sosit

în mijlocul nostru dl *Dr. Iuliu Maniu*.

După o absență îndelungată — întreruptă abia ici-colo cu câteva zile de concediu — după luni multe și grele petrecute pe front, sosirea dsale ne înviorază și ne clevează sufletește.

Nepotul lui Bărnuțiu sosește în clipa cea mai potrivită, ca entuziasmul și începutul organizării noastre, să-l potenteze și să-l dirigeze spre ținta ideală, asupra căreia nu mai șovăește nimeni, din cele patru milioane de Români, dela Carpați, până la Tisa.

De numele dsale se leagă opera de regenerare națională a Blajului mai recent, începând cu neuitatele campanii electorale — indiferent că s'au terminat cu biruință, sau cu înfrângere — până la acele memorabile discursuri parlamentare, în cari s'au evidențiat și în fața străinătății, abilitatea și înaltele lui calități de politician.

Azi cadrele activității dsale și ale tuturor, s'au lărgit esențial. Lumea cea veche și păcătoasă s'a prăbușit, și contemplând ruinele ei, ne convingem din ce în ce mai mult, că linia de conduită ce am urmat-o în trecut este cea adevărată — singura adevărată — și că nu trebuie să ne abatem dela ea, nici pe o clipă.

***

Salutăm cu dragoste pe dl Maniu în mijlocul nostru, ca pe unul dintre cei mai distinși fii ai neamului.

Dumnezeu să-i dea tărie, ca să-și poată îndeplini, până în sfârșit „datoria“ — vorba dsale — în aceste zile istorice, când a răsărit deja dumnezeescul soare, peste o lume și vicață nouă!...

AVIZ.

Aduc la cunoștință oficerilor, suboficerilor și soldaților Români din Ardeal și Ungaria, că au să depună jurământul de credință în mâinile Consiliului Național Român.

Leafa, solda li-se va plăti întocmai cum li-se plătește celor cari au jurat Consiliului Național maghiar.

BARTHA m. p.,
ministru de războiu maghiar.

Exposeul dlui

Dr. Iuliu Maniu.

Blaj, 18 Nov. 1918.

În sala cea mare a intendaturii legiunii române din Blaj, în fața tuturor reprezentanților Blajului, dl Dr. Iuliu Maniu cu o însuflețire și cu un avânt de tribun inspirat, a ținut un clasic expozeu, întrerupt de puternice aclamări.

Schițăm numai pe scurt, din lipsa de spațiu, mersul ideilor din grandiosul expozeu.

„Primul meu drum în Ardeal — spune dl Maniu — a fost spre Blaj. Este și explicabil lucrul acesta, fiind eu însumi blăjan și fiind Blajul cel mai intelectual centru al nostru, — centru de care se leagă cele mai sfinte și cele mai minunate tradiții ale neamului românesc. Am venit ca un prietin, ca un frate, care vrea să spună ce are pe inimă fraților săi, prietinelor săi.

DVoastră sunteți în drept, să pretindeți lămuriri și incurajare în lupta frumoasă ce o purtați. Noi suntem datori să Vi-le dăm.

Cunoașteți tratativele urmate la Arad. Să nu credeți, că de dragul ungarilor au fost acele, nici pentru că speram ceva rezultat dela dâșii. Nu! Noi am voit ca în fața lumii întregi să facem să fie mai clară decât lumina soarelui mentalitatea celor, cari cărmuesc astăzi poporul maghiar. Să vadă toți până unde merge sinceritatea democrației maghiare, care având buzele unse cu miere, ne oferă un grăunte de autonomie, păzit de baionete ungurești. Să știe și Wilson cum înțeleg domnii aceștia principiul de liberă dispunere a popoarelor.

Lucrul acesta ne-a succes peste așteptare.

Da, pentru că ungarul n'a fost cumințit nici printr'un războiu pierdut, el și astăzi își păstrează firea turanică, cristalizată în două vorbe ungurești: *nem engedem*.

Ce privește situația strategică, să zic așa, a politicii noastre eu pot se vă spun, că noi avem să aducem ferbinte mulțumită lui Dumnezeu, care a binecuvântat cu amândouă mâinile poporul nostru: astăzi toate ne-

murile lumii, toți, factorii competenți ai popoarelor sunt cei mai aprigi apărători ai idealurilor noastre.

Sunt lucruri, cari se pot spune, sunt însă și lucruri cari azi încă au menirea să nu fie istorisite nici chiar prietinelor celor mai sinceri. Atât însă vă pot declara, că atât statele ententei, cât și statele formate pe ruinele monarhiei dunărene, cehii, jugoslavii, austrogermanii, mențin cu noi cele mai strânse legături, conștii fiind nu numai de dreptatea cauzei noastre, nu numai de siguranța reușitei noastre, ci și de importanța ce revine unui neam de 14 milioane, unui neam unitar românesc ce ocupă un teritor bogat, cel mai bogat teritor al Europei întregi. Ei voesc să fie cu noi prietini și aliați în viitor, de aceea se silesc să se facă vrednici de preținina pe care și noi le-o acordăm cu toată dragostea și cu toată sinceritatea.

Nu se cuvine însă, ca un popor de milioane să aștepte cu brațele în sân înfăptuirea idealurilor sale, de aceea noi trebuie să lucrăm încă, și din greu, ca să ne prezentăm cu demnitate în areopagul popoarelor lumii. Trebuie să păzim cu sfințenie disciplina și buna rânduială și să smulgem prin purtarea noastră corectă admirația lumii.

C. N. C. R. a decretat convocarea cât mai în grabă a unei impozante adunări naționale la A.-Iulia. Găciți, de sigur, de ce acolo. Lucrați din răspuțeri, ca adunarea aceasta să fie vrednică de neamul românesc.

Dr. I. C.

Beleş.

Dintre păduri licărește foc. Cutropit de crângul, care nu a cunoscut tăișul securii focului apare, se ascunde, apare iar, mai puternic. Deasupra cununii pădurilor se îmbrățișază stâlpi de fum, se despart, se adună din nou, și — minune! — par o ceată de dhuri, cari părăsesc chinute gila, și pornesc, se

duc, se due, sus la Domnul Lumei. Pare o procesie de suflete, trimisă din lumea noastră păcătoasă, să ceară dreptate...

Și din liniștea pădurilor purced chiote, răsete și iar chiote.

Secera lunii coboară încet...
Ne apropiem.

Ce nuntă din povești s-a încins în orâng? Doar muntă trebuie să fie! Iată, colo, jăratec întins, flacări înalte, în aier miros de carne friptă și în jurul focului ceată de oameni, cari joacă, râd, saltă de bucurie.

Ne apropiem și mai mult.

O, nu e nuntă! Va fi o ceată de voinici, cari se bucură de viața liberă. Vor fi oșteni cinstiți, cari după chin și trudă închină un pahar sub bolta zidită de Dumnezeu, și colo, în frigare frig berbeci... Închină, se bucură și așteaptă să picure din frigări unsoarea ferbinte... Câte doi prind un trunchiu și-l aruncă în jăratec. Se stărnesc deodată mii de scântei, se înalță părâind scurt. Și oamenii râd și chiue...

Ne apropiem și mai mult: suntem aproape.

Grozăvie!

Dintre răs și chiote se desprind vaete dureroase: răcnet înăbușit, vaet de femeie, țipet de copil... Vedem aieva? Auzim aieva?

Uite colo, nu frig berbeci grași, iată flacăra și spuza și scântele nu iasă din trunchi de copaci... Uite, colo ard oameni! Uite, colo, aproape acoperit de cenușe, un schelet înegrit, lângă el altul și altul. Peste ele trupuri de oameni sfărăind în îmbrășișarea flăcărilor! Se adună, se topesc, se înegresc tot mai mult la fiecare îmbrășișare, și deasupra altele și altele... O țastă privește speriată, cu orbite adânci și goale. O mână cu degete zgârcite arde ca o făclie. Un trup arzând strânge la șine cu brațe subțiate un schelet... Mai sus, către vârful vrafului de oameni trupuri nouă... Oameni morți, cari parcă așteaptă să-i înghiță nesăturata flacăra. Morman de piepturi și găvălii zrdobite, înroșite de sânge.

Dar, Pentru Dumnezeu!, colo arde un om viu, și colo încă unul și încă unul. Colo unul cu șira spinării ruptă, încearcă să se smulgă din mormanul de trupuri, sapă adânc cu mâinile în jăratec, voind să se târăe. Nu poate. Mâinile să cărcesc în oase fără formă, primd foc, din piept iasă ultimul vaer înfiorător, capul se pleacă pe jar, ca pe perină moale, părul cărunț ia fără veste flacăra, și ochii și nasul, gura și fața se fac în o clipă flească de carne sfărăitoare. — Dincolo unul lovit de moarte, stă cu fața în sus, cu ochii îndurerați spre Târie. O

mână i-e slobodă. Mișcă cu ea înconștient, prinde în chinurile morții jar, și-l resfiră, parcă ar sămăna... Dincolo se zbate un piept de femeie, se ridică, cade, se chinue... Unde-i copilul, care asară încă durmea dulce la pieptul de mamă? Unde-i? O, nu-i departe! De o schioapă de mama sa fumegă oscioarele fragede... Și trupuri nouă cad în văpae, și scânteele se preling printre crengi, fumul se înalță în stâlpi cari se adună, se despart, par duhuri, cari părăsesc glia păcătoasă și se ridică sus, sus, la Domnul Lumei, cerând dreptate.

Și în jur ceata de oșteni chiue și râde...

**

Ne acoperim ochii cu groază, suntem oare în iadul lui Dante? Sau — îngrozitor! — suntem în veacul al XVI-lea, martori cruzimilor lui Melendez, care arde pe rug pe Indieni din America descoperită de ieri?

O, nu!

Suntem în veacul al XX-lea, în mijlocul Europei, în libera republică democratică ungreasoă. O, suntem în bietul nostru Ardeal! Suntem în Beleş, în Josikafalva, cum îi zic un-gurii.

Nu e Melendez cu concvistorii lui, ci deputatul ungar Urmănczy Nándor cu jandarmi și soldați unguri. Și pe rug nu ard Indieni, ci oamenii din un sat românesc!

Ni-se trage inima, ni-se în-cleastă pumnii, ne plâng șiroae ochii...

Cerem răsbunare? Cerem dinte pentru dinte?

Noi nu suntem sălbateci! Noi nu suntem ucigași! Noi nu suntem fiare! Noi în zilele aceste grele apărăm pe cei ce ne-au palmuit veacuri dearândul. Noi zicem: Fi-ți Românilor oameni miloși, uita-ți trecutul, apăra-ți vieța și avutul tuturor, fie Român, fie Ungur, fie Sas, fie ce va fi. Așa zicem și azi, în fața rugului din Beleş, știind, că dreptatea e a noastră și va învinge.

Dar strigăm totodată Marelui Sfat a neamurilor: Iată Ungaria nouă! Iată ce înseamnă să rămânem și pe mai departe în Ungaria! Cerem dreptate, cerem vieță! Cerem să ne rupem din cătușele vechi, vrem să trăim în marea Țară românească!

Și strigăm călăului Urmănczy: Să pieri din țara noastră, piciorul tău să nu mai spurce pământul nostru sfânt! Te blastăm aici glia, te blastăm codrii, te blastăm Țăriile, te blastăm un neam întreg! Vei scăpa de justiția ungrească — o știm —, de blăstămul nostru nu vei scăpa nici între patru scânduri!

În Sfatul neamurilor, când va fi să se hotărească soarta neamului românesc, și când duș-

manii nostri vor glăsu în fața lumii din nou și din nou vechile minciuni — va trece un fior de ghiță prin inimile celor din Sfat. Vor auzi vuet, venind din infinite depărtări: „Dreptate! Dreptate!“ Vor striga după dreptate miile și miile de martiri români, presărați în cuprinsul alor nouăsprezece veacuri. Și între ei veți fi și voi, dragi frați din Beleş, ucși și arși pe rug în ziua învierii mari. „Dreptate! Dreptate!“

Și Sfatul Mare va face dreptate!

Dr. Ionel Pop.

* Poezia „Pe-al nostru steag“ a fost completată cu următoarele strofe improvizate, de cari pomeniam în nrul trecut:

Trăiască România Mare
Cu Bucovina și Ardeal
Lățind cu fală-a ei hotare
Pe moștenirea lui Traian.

Și de sub veacuri de robie
Scoțând tot sufletul român
O țară mândră să învie
Pe oseminte de Român.

Învingători cu verde lauri
Noi fruntea nu ne-o 'mpodobim
Nici scumpele grămezi de aur
Drept răsplătire nu voim.

Știind că-n vieța trecătoare
Eterne fapte-am săvârșit
Și chinul morții 'ngrozitoare
Bogat, bogat ni-e răsplătit.

Informațiuni.

Aviz!

Domnii, cari au primit mai multe exemplare din nrul de propagandă 1. al »Unirii« și nu le-au putut desface, sunt rugați să ni-le retrimită cu întoarcerea poștei.

Abonamentul până la sfârșitul anului pentru abonenții noi face cor. 10, pentru cei vechi cor. 5. Un număr costează 20 fleri.

Contribuiri, pentru a-se putea împărți gratuit cât mai mulți numeri, se primesc cu mulțămită.

Abonamentele și contribuiri să se trimită numai pe adresa: Nicolae Negruțiu, prof. Blaj.

Administrația.

* Ce-i cu Câmpia? Din unele părți ale Câmpiei ne vin vești îngrijorătoare. E cea mai înăpoiată și mai neglijată dintre părțile locuite de români. E datorită centrelor românești mai apropiate să ia în mână, de grabă, organizarea acestei părți. Câr-

turarii români din Cluj, Bistrița Mociu, Teaca, Regim și Vasarheiu să cutriere satele Câmpiei, să-le lumineze și să-le organizeze până nu-e târziu!

* Comunicat dela senatul central al soldaților români din Viena. D-l general, baronul Ioan Boeriu comandantul suprem al Senatului central al soldaților români din Viena, avizează Senatele locale militare, că în Viena sint mulți militari superiori, foști ofițeri activi și din statul major, cari cu însuflețire națională stau la dispoziția senatelor locale, Totodată și miliție se trimite unde este de lipsă. Senatele locale militare, cari au lipsă de puteri de organizare și de miliție să se adreseze telegrafic la Viena, Lowelstrasse 8 parter.

* Sârbii au ocupat Lugojul, Timișoara, Pécs și Nagybecskerek, Se apropie de Arad.

* Aviz. Toate senatele militare române sunt recercate să-și anunțe fără amânare constituirea lor la Senatul Central din Viena, I Lowelstrasse 8.

Având în vedere, că acest Senat Central dispune asupra unui număr considerabil de ofițeri și soldați români, întrucât senatele locale au lipsă de ofițeri sau soldați să se adreseze cu urgența la Senatul Central pentru a putea satisface trebuințelor.

Senatul Central al soldaților români.

Necrolog. „Senatul Național Român“ din Turda cu adâncă durere anunță, că † Ioan Opreș, paroh ort. român în Cristișiu și membru al Comitetului Național Român, azi în 8 Noemvrie seara la 9^{1/2} ore a căzut jertfă națională în urma unui incident dureros, în etate de 40 de ani.

A căzut moarte de erou în aceste vremuri tulbure în momentul împlinirii datorinței naționale față de poporul său pe care l-a iubit așa de mult.

Inmormântarea a fost Luni în 11 Nov. la 12 ore. Dormi în pace suflet blând! Răsplăta vei avea în ceriuri!

Turda, la 8 Noemvrie 1918.

Senatul Național Român.

† Teodor Suciu, țaran fruntașiu din Chiciud, tatăl domnilor Vasile Suciu, prefectul tipografiei, Petru Suciu, prof. gimn. și Ioan Suciu, fostul redactor al „Unirii“, a căzut victimă turburărilor iscate în aceea comună, împotriva notarului.

Amănunte nu se cunosc. Repauzatul eră în vârstă de 70 ani.

Odihnească în pace, iar familia primească condolențe sincere.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.